

Universal Declaration of Human Rights - Fon

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

GBETA GBE Ɔ BI TƆN EE ƉƆ XÓ DÓ ACE E GBETƆ ƉÓ KPODO SISI E ƉO NA ƉÓ N'I LE KPO WU E

WEXWLE

Ee nyi Ɖ hennu Ɖokpo me Ɔ, me ƉokpoƉokpo ka do susu tƆn, bƆ ace Ɖokpo Ɔ we mebi Ɖo bo e ma sixu kan fen kpon é Ɖi meƉesusi jije, hwejjizinzan, kpoƉo fifa ni tiin nu weke Ɔ bi e Ɔ,

Ee nyi Ɖ nukumam Ɖe nume kpoƉo wangbenu sen ƉeƉee na zƆn bƆ gbetƆ na do tiin nyi le we nƆ Ɖn alannuwiwa Ɖee nƆ zƆn bƆ gbetƆ nƆ Ɖn gu e, lo bƆ nu taji Ɖee hudo gbetƆ Ɔ we nyi Ɖ gb e me gbetƆ le ma na nƆ mekannu Ɖo xodidƉ sin alinu kpoƉo nuƉidƉ lo bo na tƆn sin adohuhu kpoƉo ya kpo me é Ɔ,

Ee nyi Ɖ dandanme we e Ɖo na Ɖe hun do sen Ɖee na zƆn bƆ gbetƆ na do tiin nyi le gbƆn aceƉidƉ sin alinu se na zƆn bƆ gbetƆ ma na lin Ɖ emi Ɖo na Ɖe emidee sin mekannu kpo yadonume kpo e Ɔ,

Ee nyi Ɖ é Ɖo dandanme bƆ e Ɖo na Ɖe alinu wennyinyi ee Ɖo na tiin nyi Ɖo to ƉokpoƉokpo tentin e Ɔ,

Ee nyi Ɖ, Ɖo xwedowema elb me o weke Ɔ bi le vƆ mƆ nu Ɖe ace kpo do sisi dodo e gbetƆ Ɖo na Ɖo e, Ɖo meƉesunƆnyinyi kpoƉo susu e do na xƆ nu gbetƆ e Ɖo ace kpoƉo sisi sunnu kpoƉo nyƆnu tƆn kpo na nyi Ɖokpo Ɔ; lo bƆ ye le yalƆ akƆn bonu nukƆnyinyi ni tiin lo bo na sƆ gb e Ɖagbe zinzan gbƆn meƉesunƆsi jije taji ze jijƆn ayi e Ɔ,

Ee nyi Ɖ to ƉokpoƉokpo yi gb e bo na Ɖo sisi nu ace e gbetƆ le Ɖo kpoƉo meƉesusijije taji kpo Ɖó al Ɖo alme xa to le bi sin kplekple é Ɔ,

Ee nyi Ɖ linlin Ɖokpo Ɔ ƉuƉo nu ace, sisi kpoƉo meƉesunƆsi jije gbetƆ tƆn le, we nyi nu taji ee na zƆn bƆ mi na nyi sen elb le e Ɔ,

GbetƆ Ɔ sin kplekple Ɖe gbeta elb tƆn bƆ e na Ɖo xo do ace e gbetƆ Ɖo na Ɖo kpo sisi e Ɖo na Ɖo n'i é kpo wu. Gbeta elb na nyi su Ɖokpo tawun bƆ gbetƆ le kpo to le bi kpo Ɖo na nyi bonu me bi kpoƉo tuto e nyi gbetƆ le tƆn le Ɖee gbeta elb Ɖo tam e na nugbo le e ni tenkƆn nu sisi ni tiin nu ace kpoƉo meƉesunƆsi jije gbƆn nunyweyi li xo. MƆ Ɖokpo Ɔ ye Ɖo na tuun sen ene Ɔ le bo na zan ye nugbo tƆn gbƆn tuto e do ayi Ɖo to ƉokpoƉokpome kpoƉo gb e Ɖ bi me e kpo; ace ene Ɔ kpoƉo susu ene kpan sin zinzan Ɔ kpo nukun mƆ Ɖe yene kpo Ɔ Ɖo na nyi nu taji Ɖokpo nu tovi ee sin to Ɖó gbeta elb me e kpoƉo tovi Ɖee sin to le kpo Ɖó acekpikpa to ene Ɔ le tƆn gb e.

Gbetaken 1

Ace, susu kpo sisi Ɖokpo Ɔ kpo we gbetƆ bi Ɖo Ɖó gbewiwa tƆn hwenu; ye Ɖo linkƆn bƆ ayi yetƆn me kpe lo bƆ ye Ɖo na do al Ɖe Ɖee Ɖi nƆvinƆvi Ɖhun.

Gbetaken 2

Me ƉokpoƉokpo sixu tuun Ɖo ace, su su kpo sisi Ɖee kpo xo e Ɖo Ɖó gb e ta elb me Ɔ nyi eƉesunƆ sin nu ma Ɖe nuƉe kpo Ɖi: akƆta, sun nu, nyƆnu, gb e nƆ do e, sinsen, nu e lin do toxo wu e, alo linlin Ɖevo see b'e nyi to metƆn le alo gb e to le tƆn, ƉƆkunjije, lee e ji me gbƆn e kpoƉo nu ƉevoƉevo ne le kpan.

MƆ Ɖokpo Ɔ, e Ɖo na kƆn do tuto ee e ze jijƆn ayi Ɖo to e me e gosin e wu Ɖo toxodidƉ sin alinu, sen e ji to Ɔ jijƆn e kpoƉo sen gb e Ɔ tƆn Ɖee Ɖo nu do to Ɔ nu e we a, Ɖó to ene Ɔ ko Ɖe eƉee si alo e kpo Ɖo mekannu, alo acekpikpa tƆn ma yi haƉéji wu a.

Gbetaken 3

GbetƆ ƉokpoƉokpo Ɖo na mƆ gb e bo nƆ eƉesu si lo bo na le nyi eƉee.

Gbetaken 4

E sɔ ɔ na hɛn mɛdɛ ɔ mɛkannu alo mɛdɛ ǎ; mɛkannuninɔ kpodo mɛdɛ kpo ɔ alo lɛ bi mɛ ɔ sɔ dɛ ǎ.

Gbetakɛn 5

Gbɛtɔwɪkɔn alo ya do nu mɛ kpodo adakacomɛwu kpo sɔ ɔ na dɛ ǎ.

Gbetakɛn 6

Gbɛtɔ ɔ nusisi wɛ ɔ na nyi ɔ fi bi.

Gbetakɛn 7

Aɛ ɔkpɔ ɔ wɛ mɛ bi na ɔ lo bo na nɔ nyi sɛn ɔkpɔ ɔ; mɔ ɔkpɔ ɔ mɛdɛ na yi gbe nu walɔ e na dɛ mɛ kpo alo dɛ nyi wuɔɔzɔnumɛ tɔn kpo e lo bo na wa gba sɛn e do ɔ fi e ǎ.

Gbetakɛn 8

Enyi mɛdɛ mɔ ɔ e yi aɛ e nyi etɔn bɔ sɛn dodo ee ɔɔ nu do to tɔn nu ɔ n'ɛ ɔ, e hɛn ɔ e na yɔ hwe ɔ to tɔn mɛ.

Gbetakɛn 9

E ɔ na ya mɛdɛ sɛn to tɔn mɛ alo e na wli i alo e na su i do ganmɛ ɔ nuɔdɛ kpoun wu ǎ.

Gbetakɛn 10

E ɔ dandanmɛ bɔ e na sɛ nu ee mɛdɛ wa é ɔ hwɛɔɔɔsa ɔ togumɛ kpa a kwɛɔɔɔsa enɛ ɔ wɛ ɔ na ɔ aɛ e nyi etɔn lɛ é kpodo nu è dɛ na wa lɛ é kpo; mɔ ɔkpɔ ɔ fi enɛ ɔ wɛ e na ɔ nu e wu e yɔ hwe ɛ é dɛ.

Gbetakɛn 11

1. Mɛ e e vɛ nu nyanyaɔ do é na to ɔ yi tɔn yi wɛ hwe bɔ e na ba do nu lee nu lɛ yi gbɔn e cobo na yɔ é ɔ hwɛnukɔn; cobonu e ka na ɔ hwe do e e ɔ, e ɔ na n'ɛ mɛ e na sixu hwɛnnɛ ɔ hwɛnukɔn e.

2. Enyi nu e mɛdɛ wa d'ayi é ma nyi nu e na sa sɛn do mɛ ɔ hwe enɛ nu dɛ lee sɛn é ji tɔ ɔ alo gbɛ ɔ jijn é ɔ gbɔn é a ɔ, é ɔ na sɛn gan tɔn ǎ.

Gbetakɛn 12

E ɔ na ba do nu mɛ dɛ lee jlo mɛ gbɔn e gbɔn xo e kun kpla. Gbezɪnzɪn mɛtɔn, hɛnnu mɛtɔn, xɔ mɛtɔn alo wɛn mɛtɔn lɛ é ǎ. Mo ɔkpɔ ɔ e ka ɔ na dɔ winnya mɛ bo lɛ kɔn wi mɛtɔn ǎ. Aɛ e nyi gbɛtɔ tɔn e ɔ hwlɛn mɛ ɔ ali enɛ ɔ nu.

Gbetakɛn 13

1. Fi e jɔ mɛdɛ ɔ wɛ na nɔ gbɔn bo na lɛ ze nɔtɛn e jlo e ɔ ɔ toɔmɛ.

2. Mɛdɛ ɔ jlo tɔn ɔ é sixu bɛ agban sɛn to dɛbu mɛ dɛ to tɔn mɛ ɔhɔn. E jlo e ɔ, e sixu lɛ lɛ kɔ wá xwé.

Gbetakɛn 14

1. Enyi ɔ e ɔ gbɛya do nu mɛdɛ wɛ kaka bɔ ku hwɛn wan d'e mɛ ɔ, é hɛn ɔ é na hɔn yi to dɛvome bɔ e ɔ na yi i ɔ fi enɛ.

2. Amɔ enyi e mɔ ɔ mɛ ɔ jɛ sɛnmɛ nugbo alo e tɛ afɔ sɛn e ji gbɛ e to lɛ bi kplekple sɔ jujɔn ayi é ji e ɔ, é sɔ ɔ aɛ bɔ e na yi i dandan ɔ to dɛvome ǎ.

Gbetakɛn 15

1. Gbɛtɔ bi ɔ aɛ bo na nyi toɔdɛ sɛn vi.

2. E sixu hugan meḡe bo de e sin tovikɛnmɛ ă; mɔ ɖokpo ɔ é hɛn ɔ e na zé eḡee zé ji nu to ɖevo.

Gbetakɛn 16

1. Enyi sunnu kpo nyɔnu kpo ɖó wyanwyanxwe ɔ, ye hɛn ɔ, ye na da yeḡee bo dè hɛnnu yetɔn. Akɔta yetɔn, to yetɔn, alo sinsɛn yetɔn ɖo na gbɛ nú ye ă. Aɛ ɖokpo lɛ wɛ ye ɖo ɖó yeḡeedida hwenu kpɔnɔnɔ yetɔn alo yeḡeejodo hwenu.

2. Cobonu gbɛɔ ɖè ná dà ɖè ʒ, jlo yetɔn mɛ nu wɛ é ɖó na nyi.

3. Hɛnnu wɛ nyi sosyɛn nú gbɛɔ sin togun; lobo togun enɛ ɔ kpodo aɛɛkpikpa to ɔ tɔn kpan ka ɖo na jɛ hun do jĩ tɔ.

Gbetakɛn 17

1. Gbɛɔ bi, mɛ e ɖo ee ɖokponɔ é alo éé ɖo gbɛ kplekpleḡemɛ e, ɖo na ɖo aɛ do nudeji.

2. Nũ é nyi étɔn ɔ meḡe sixu tafu i ɖu bo yi ɖo asi tɔn ă.

Gbetakɛn 18

Gbɛɔ bi ɖo aɛ bo na lɛn nu nu é jlo e kpɔn bo d'ayimɛ lobo lɛ sɛn nu e jlo e. Aɛ enɛ ɔ wɛ zɔn bɔ tɔn lɛ lɛ ɖo togunmɛ alo kwenkwenmɛ gbɔn alɔkpa lɛ bi mɛ ɖi: nunyeyiyi, walɔ kpo yehwɛ sin alinu kpo.

Gbetakɛn 19

Gbɛɔ bi ɖo aɛ bo na lin nú é do nuwu bo ka na ɖo xo; hũn meḡe ɖo na van nukun dó meḡe ă. Mɔ dokpo ɔ, mɛ bi ɖo aɛ bo na se bo jlá nú é ɖo jije wɛ ɖo to ɔ mɛ kpo togudo lɛ é kpo. E hɛn wlenwin ɖebu ɔ, é na ba bo do se na.

Gbetakɛn 20

1. Gbɛɔ bi ɖo aɛ bo na yi kplé. Lobo na lɛ do gbɛ é ma na ɖɔn hunnyahunnya wa ă e.

2. E sixu sɔ meḡe do gbɛdemɛ gannu gannu ă.

Gbetakɛn 21

1. Gbɛɔ bi hɛn ɔ, é na go alɔ nu to tɔn bonu é na do yi nukɔn. Eye ɖesu hɛn ɔ é na nɔ nukɔn nu nuwi wa enɛ alo é na ɖe mɛ bɔ é na nɔ do tɔn mɛ.

2. Aɛ ɖokpo ɔ wɛ mɛ bi ɖo bo na do wa axɔsuzɔ ɖo to tɔn mɛ.

3. Jlo to ɔ tɔn wɛ nyi linlin dodo e ji to ɔ sin aɛɛkpikpa junjɔn e. Jlo enɛ ɔ, e na ze wema na dó xwiji, do sɛndéji bɔ ahizi na tɔn ɖ'emɛ ă. Mɔ ɖokpo ɔ, nuwiwa enɛ ɔ, e na nɔ blo e do hwe tɔn nu. Wema enɛ ɔ, e sixu nɔ yemɛ bo sɔ alo e lɛ sixu sɔ ɖo togunmɛ lee e na blo gbɔn bo ayi na j'ayi nu wemazɛɔ lɛ e.

Gbetakɛn 22

Gbɛɔ bi ɔ, togundemɛ wɛ é ɖe. Enɛ ɔ wu o, nuḡe na do tagba n'i ɖo akwelinu, lanmɛ na nɔ ganji k kpodo nunywe na ɖo kpo sin alinu ă; nu enɛ ɔ wɛ na zɔn bɔ é na tɔn nyi. Amɔ kan e van wɛ to ɔ ɖe e kpodo nuwaɖokpo e ɖo toḡeetoḡee kpan sin tɛntin gbɔn tuto e ze ɖo te é kpo to ɔ sin ɖɔkun lɛ kpo wɛ na zɔn bɔ e na mɔ.

Gbetakɛn 23

1. Gbɛɔ bi ɖo na wa azɔ. Azɔ e ja jlo é wɛ é na wa; sɛn ɖokpo ɔ wɛ na ɖo nu do mɛ bi nu lobo é ka do na nɔ azɔgba ă.

2. Azɔ e meḡe wa é sin akwɛ wɛ na ɖu.

3. Mēde wa nuḡe ɔ, é na yi nuḡe d'énu dandan. Ené ɔ wé na zɔn bɔ e na mɔ nu e na do hén hennu tɔn na é. E hwedo e ɔ, gbeto sin togun ɔ na gɔ alɔ nu i ɔ alɔ ɔvonu.

4. Gbeto bi ɔ ace bo na dó azɔjigbe alo é hén ɔ é na nɔ gbe mɔhun ɔee na sixu gɔn nyɔna tɔn lɛ n'i emé.

Gbetaken 24

Gbeto bɔ ɔ ace bo na ɔ gbɔjehwe nu kpodo ayided'ayi sin hwenu kpan Ganxuxo nabide wé é ɔ na wa azɔ na. E ɔ na yi azɔgbɔje hwehwe bɔ gbɔje ené mɛ ɔ, e ka ɔ na nɔ sun akwé é.

Gbetaken 25

1. Gbeto bɔ ɔ na na ɔ nu e na zɔn bɔ é na hwɛn edee gan ɔ azɔnsi e; lobo na jla nunɔmɛ edee tɔn kpo do hennu tɔn kpan ɔ; taji ɔ, ɔ nuḡuḡulinu, avɔdudolinu xɔ e mɛ é na nɔ é sin alinu, azɔn gblegblelinu. Mɔ ɔkpo ɔ, é ɔ na mɔ alɔdo ɔ do azɔmamɔ hwenu, asukuku alo asikuku xɔmɛ nuno hwenu, kpukpoxɔmɛ kpodo hwe e nu e ma sɔ sixu wa nɔ bo mɔ nu á é bɔ kpan.

2. Vijiji kpo yɔkpɔvumɛ nuno kpo bɔ ɔ na mɔ kpatakide. Alɔwliwi kpo ɔ vi e ma da asu cobo ji á lɛ e bi wé ɔ ace ɔkpo ɔ ɔ xɛ nya ɔ yeji sin alinu.

Gbetaken 26

1. Gbeto bɔ ɔ ace nɔ wemakplɔnkplɔn bɔ wemakplɔnkplɔn ka do na byɔ kwe zinzan á; hun nuvɔnnu wé é ɔ na nyi. E ɔ na ɔ kplɔn kleunde vɔvɔ ené ɔ dandanmɛ wé é ɔ. Alɔlyenzɔ kpo alɔnuno kpaa kpo ɔ na vun kan kpé to ɔ mɛ. Wemakplɔnyiji nu alɔ vɔ ɔ, mɛ bi nɔ wé é ɔ na nyi, bɔ e kan na xwedo lee e je xa mɛ ɔkpoɔkpo gbɔn e.

2. Wemakplɔnkplɔn ɔ gbeto sin nukɔnyiyi wé é na ba; bo na dɔn gbeto sin ace lɛ yi nukɔn bo je hun dó yě ji. E ɔ ná zɔn bɔ mɔjemɛ kpo nuwɔɔkpo kpo hwesɔkemɛ kpo ná tɛin xɔntɔn sin walɔ na tiin, bɔ to e ɔ bu lɛ e sín gbé ɔ na yi nukɔn bɔ fifa na tiin nɔ gbé ɔ bɔ.

3. Vito, vino lɛ wé ɔ na ɔ nyi kplón e vi yetɔn lɛ na yi é.

Gbetaken 27

1. Gbeto bi ɔ ace bo ná gɔ alɔ nu tonunywe lɛ bi; mɛ bi ɔ na mɔ mɔ ɔagbe e ɔ alɔlyenmɛ bo na zan mɔ ɔkpo ɔ, é na sɔ so nɔ nukɔnyiyi nunye tɔn bo na sixu mɔ nyɔna e ɔ'e mɛ lɛ é ɔ.

2. Nu e na tɔn sin nu e mēde gba tamɛ bo blo é ɔ, mɛ ɔ tɔn wé e ɔ na nyi; b'ɛ na je hun do nu tɔn ji ɔ nujinjanlinu wé à, wemawlan wlan sin alinu wé à, alo alɔlyen zɔwiwa sin alinu.

Gbetaken 28

Gbeto bɔ ɔ na ba tuto gbɔn nukɔnyiyi hennu e mɛ ɔ e kpodo gbé ɔ bɔ kpan sin alinu bonu ace, sisi kpo jlokokonuno e xó e ɔ ɔ wema elɔ mɛ ɔ ni nɔ xwiji.

Gbetaken 29

1. Togun e mɛ gbeto ɔ e bɔ nukɔn yiyi tɔn kpo nyɔna tɔn kpo na tɔn sin mɛ é ɔ, é ɔ na ɔ nunɔmēde lɛ do wɔ tɔn.

2. Do ace e gbeto ɔ lɛ sin zinzan kpo nuno tɔn kpo mɛ ɔ, mɛ ɔkpoɔkpo ɔ na ba jle na bo na nyi sen e na zɔn bɔ é ma na tɛ afɔ ace nɔzo tɔn tɔn lɛ kpo jlokokonuno tɔn tɔn lɛ ji kpo ji á é ɔ lee mɛsisi sin kplɔn byɔ gbɔn é, tuto e ji to ɔ ɔ kpo togun bi kpaa gbeto lɛ tɔn sin nunɔmɛ byɔ gbɔn e.

3. Ace, sisi kpo jlokokonuno ené lɛ ɔ na xwedo su kpodo linlin to ee ɔ bu lɛ tɔn.

Gbetaken 30

Yodè, kplekplede, gbeto godokponɔde na yi huzu nu e ɔ do wema elɔ mɛ e ɔ alɔ tɔn ji bo na mɔ tɔn bo ɔ walɔde alo ayide tɔn ee na zɔn bɔ e na mɔ tɔn bo do kpo ace, sisi kpodo jlokokonuno ee xó e ɔ ɔ fi e bo hén gba á.